
SYNTHESE EN AANBEVELINGEN

Dit Advies van de Afdeling “Financieringsbehoeften van de overheid” kadert in de voorbereiding van het Stabiliteitsprogramma 2017-2020 dat eind april 2017 moet worden overgemaakt aan de Europese Commissie. Onderhavig Advies is tevens in overeenstemming met de bepalingen van het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 door enerzijds aanbevelingen te formuleren over de begrotingsdoelstellingen voor de Gezamenlijke Overheid voor de periode 2017-2020 en anderzijds over de verdeling van deze doelstellingen, in nominale en structurele termen, over de verschillende overheidsniveaus.

De Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB

Het begrotingstraject 2017-2020 dat de Afdeling aanbeveelt, is evenwel gebaseerd op de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het Federaal Planbureau (FPB), opgesteld op basis van de beschikbare gegevens op 16 maart 2017. In het scenario bij ongewijzigd beleid, dat deel uit maakt van de Economische vooruitzichten en fungeert als referentiepunt voor de bepaling van de noodzakelijke (primaire) inspanning in de door de Afdeling aanbevolen begrotingstrajecten, werd geen rekening gehouden met de begrotingscontroles die werden doorgevoerd na de afsluitdatum van de projectie. Zowel het budgettaire als het macro-economische luik van de Economische vooruitzichten 2017-2020 worden samengevat in Tabel 1 hieronder en uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 2 van dit Advies.

Deze projectie gaat voor het jaar 2016 uit van een **begrotingstekort** van -2,6% bbp (primair overschot van 0,3% bbp) op het niveau van de Gezamenlijke Overheid ¹. Na het in rekening brengen van de impact van de conjunctuur en *one shots* correspondeert dit met een structureel saldo van -2,0% bbp. Ten opzichte van 2015 stemt dit op basis van de FPB-projectie overeen met een verbetering van het structurele saldo van 0,2% bbp in 2016. Bij ongewijzigd beleid wordt voor het lopende begrotingsjaar 2017 uitgegaan van een begrotingstekort van -1,9% bbp (primair overschot van 0,7% bbp). Op basis van het geraamde structurele tekort van -1,3% bbp in 2017, kan bij ongewijzigd beleid een structurele verbetering van 0,6% bbp berekend worden.

---

¹ De voor 2016 bekendgemaakte resultaten inzake overheidsrekeningen zijn nog voorlopige ramingen die door het INR tegen halverwege april kunnen worden gewijzigd voor de publicatie van de eerste officiële resultaten.

Wanneer 2016 en 2017 samen beschouwd worden, kan bij ongewijzigd beleid een gecumuleerde verbetering van het structurele saldo van 0,8% bbp verwacht worden ².

Over de resterende periode van de hierna voorliggende begrotingstrajecten (2018-2020) is de verwachting van het FPB dat bij ongewijzigd beleid het structurele tekort opnieuw stijgt. De achterliggende redenen worden in detail toegelicht in deel 2.2 van voorliggend Advies. De gecumuleerde stijging van het structurele tekort tussen 2018 en 2020 ten belope van 0,8% bbp toont het samenspel van een gecumuleerde verslechtering van het primair structureel saldo (1,2% bbp) ³ en een daling van de rentelasten (0,4% bbp).

Tabel 1
Scenario bij ongewijzigd beleid van het FPB van maart 2017

Groeivoeten (1 tot 7, behalve 4)		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Reële bbp-groei	(1)	1,3%	1,2%	1,4%	1,5%	1,5%	1,6%
Potentiële bbp-groei	(2)	1,1%	1,3%	1,3%	1,3%	1,2%	1,3%
Verskil = verandering van de output gap	(3)=(1)-(2)	0,2%	-0,1%	0,1%	0,2%	0,3%	0,3%
Output gap (niveau)	(4)	-1,2%	-0,9%	-0,9%	-0,6%	-0,4%	-0,1%
Nominale bbp-groei	(5)	2,3%	2,8%	3,2%	3,2%	3,0%	2,9%
Bbp-deflator	(6)	1,0%	1,6%	1,7%	1,6%	1,5%	1,3%
Index van de consumptieprijzen	(7)	0,3%	2,0%	2,2%	1,6%	1,6%	1,6%
Begrotingsevolutie - in % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Effectieve NFB, waaronder:	(8)	-2,5%	-2,6%	-1,9%	-1,9%	-2,1%	-2,2%
Primair saldo	(9)	0,5%	0,3%	0,7%	0,5%	0,2%	0,0%
Cyclische weerslagen (Niveau)	(10)	-0,5%	-0,6%	-0,5%	-0,4%	-0,2%	-0,1%
Cyclisch gecorrigeerde NFB	(11)=(8-10)	-2,0%	-2,0%	-1,3%	-1,5%	-1,8%	-2,1%
One shots (OS)	(12)	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele NFB	(13)=(11-12)	-2,2%	-2,0%	-1,3%	-1,5%	-1,9%	-2,1%
Jaarlijkse structurele evolutie, waaronder	(14)=d.13	0,2%	0,2%	0,6%	-0,2%	-0,3%	-0,3%
* Structureel primair saldo	(15)	-0,1%	0,1%	0,3%	-0,4%	-0,4%	-0,3%
* Rentelasten (+) = Vermindering	(16)	0,3%	0,1%	0,3%	0,2%	0,1%	0,0%
Schuldgraad - Niveau	(17)	105,8%	106,6%	106,2%	105,5%	105,2%	105,0%
Evolutie, waaronder	(18)=d.17	-0,7%	0,9%	-0,5%	-0,7%	-0,3%	-0,2%
* Endogene (NFB)	(19)	0,0%	-0,3%	-1,4%	-1,4%	-1,0%	-0,7%
* Buiten NFB	(20)	-0,7%	1,2%	1,0%	0,7%	0,7%	0,6%

(^o) Berekeningen HRF op basis van: Federaal Planbureau, Economische Vooruitzichten 2017-2022, versie van maart 2017.

² De projectie bij ongewijzigd beleid door het FPB verschilt hier van deze die gemaakt werd door het Monitoringcomité binnen het kader van zijn rapport van 10 maart 2017, waarin tussen 2015 en 2017 een structurele verbetering van 1% bbp geraamd werd. Dit verschil wordt toegelicht in Kader 2 van hoofdstuk 2.

³ Deze is toe te schrijven aan een nieuwe daling van de structurele ratio van de overheidsontvangsten (1% bbp), terwijl de nominale structurele ratio van de primaire uitgaven opnieuw, maar gematigd (+0,2% bbp), stijgt. De daling van de globale ontvangstenratio in 2018-2020 is grotendeels gelokaliseerd bij de heffingen op de socio-professionele inkomens (-0,7% bbp, hoofdzakelijk bij de personenbelasting), grotendeels als gevolg van de *taxshift*.

Tabel 1 toont ook de evolutie van de **schuldgraad bij ongewijzigd beleid**. Dit traject vloeit op zijn beurt niet alleen voort uit de reeds beschreven evolutie inzake overheidstekort, maar ook uit de weerhouden hypothesen enerzijds op het vlak van reële groei, inflatie en rentevoeten (welke bepalend zijn voor de ‘endogene’ evolutie van de schuldgraad) en anderzijds op het vlak van de verrichtingen “buiten netto financieringsbehoeften (NFB)” (de exogene verrichtingen die de schuldgraad beïnvloeden zonder weerslag op de ESR-begrotingssaldi).

De Afdeling merkte in haar analyse het belang van de exogene verrichtingen buiten het NFB in de FPB-projectie op. Over de gehele periode van de projectie hebben deze factoren een niet geringe positieve (verhogende) impact op de evolutie van de schuldgraad. Dit element neutraliseert in belangrijke mate de daling die voortvloeit uit de endogene daling van de schuldgraad (te observeren over de volledige periode 2016-2020) ⁴. De impact van deze exogene factoren is uitgesproken vanuit een historisch perspectief en kan verklaard worden vanuit twee elementen:

- een belangrijke toename van de schuld buiten NFB op gewestelijk niveau (0,4% bbp over de gehele projectieperiode);
- het verschil tussen de gelopen en de vervallen intresten wat vooral op federaal niveau speelt ⁵ (0,4% bbp in 2017, geleidelijk uitdovend over de rest van de projectieperiode).

Globaal aanbevolen traject

Door de Afdeling werden verschillende trajecten onderzocht als aanbeveling aan de regeringen binnen het kader van de jaarlijkse actualisering van het Stabiliteitsprogramma (2017-2020). De aanbevolen jaarlijkse begrotingsdoelstellingen zijn bepaald in structurele termen, overeenkomstig de methode van de Europese Commissie. Ter illustratie worden het corresponderende structurele en nominale vorderingensaldo ook steeds vermeld. De correcties voor de impact van de conjunctuur en eenmalige maatregelen (*one shots*) gebeurden aan de hand van de ramingen van het Federaal Planbureau (FPB) binnen het kader van de Economische vooruitzichten 2017-2022 (maart 2017) die hierboven werden toegelicht.

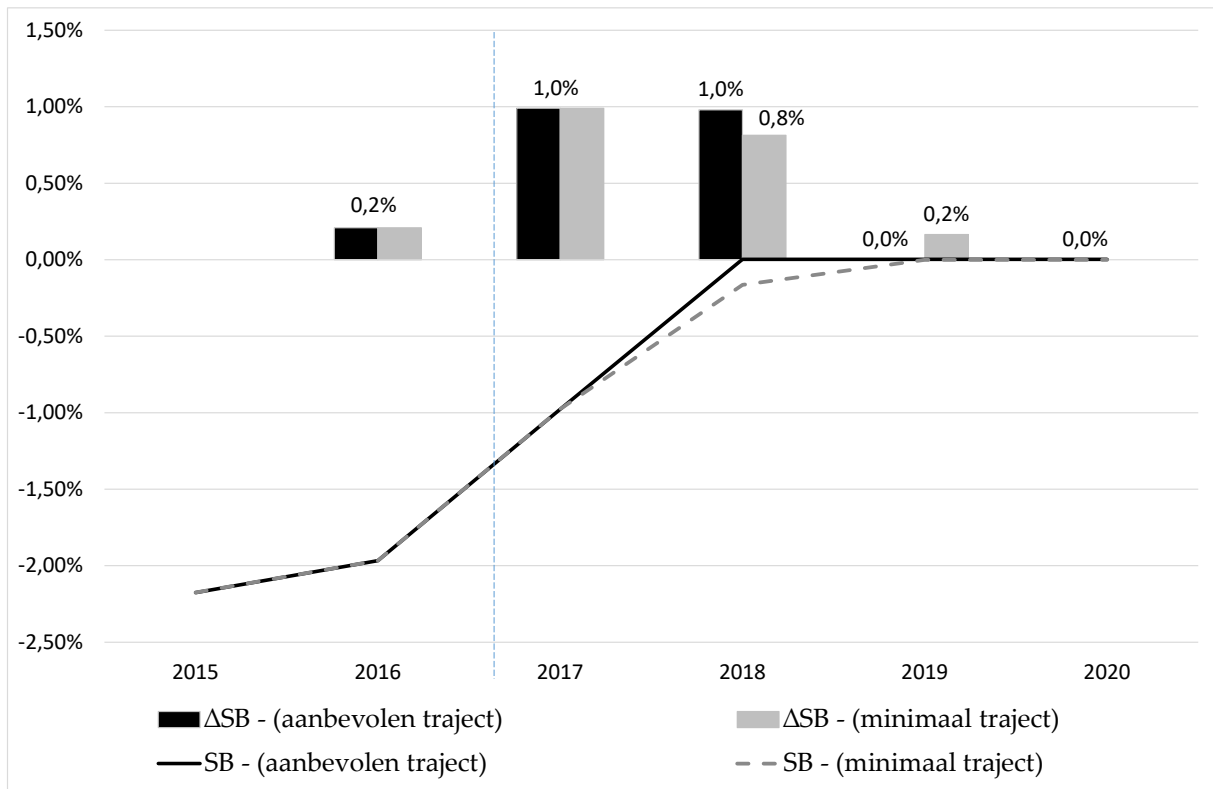
---

⁴ De endogene daling van de schuldgraad vat het verschil tussen het ‘geobserveerde’ primaire saldo en de impact van het sneeuwbaaleffect. (i.e. de impact van de intrestuitgaven op de gecumuleerde schuld en de impact van de nominale bbp-groei op de schuldgraad (noemereffect)).

⁵ Dit effect wordt in detail toegelicht in deel 2.3 van dit Advies.

Uiteindelijk werden binnen het kader van dit Advies door de Afdeling twee trajecten weerhouden. In een aanbevolen traject wordt de MTO (structureel evenwicht) bereikt in 2018, in een alternatief minimaal vereist traject pas in 2019. Een aantal overwegingen van de Afdeling zijn echter gemeenschappelijk aan beide trajecten en worden vooraf toegelicht.

Grafiek 1
Illustratie van de trajecten

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische Vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Overkoepelende overwegingen bij de trajecten

Een eerste overkoepelende overweging van de Afdeling is de bepaling van de **aanbevolen verbetering van het structurele saldo in het lopende begrotingsjaar 2017**. De Afdeling opteerde ervoor om deze aanbeveling te baseren op een norm voor de gecumuleerde verbetering van het structurele saldo in 2016 en 2017 (i.e. het verschil tussen het structurele saldo in 2015 en 2017). Op basis van de voorlopige beoordeling van de begrotingsresultaten van 2016 door de Afdeling, bleek immers dat de geraamde realisatie *prima facie* afwijkt van zowel de nationale doelstellingen als de Europese criteria van het SGP ⁶. Dit element wordt uitgebreid toegelicht in deel 1 van dit Advies.

Als norm voor de aanbevolen structurele verbetering in 2016 en 2017 werd door de Afdeling voor 1,2% bbp geopteerd. Dit correspondeert met de optelsom van de minimale vereisten van het preventieve luik van het SGP (een jaarlijkse verbetering van 0,6% bbp). Vanuit de hierboven gedane vaststelling dat het FPB een structurele verbetering van 0,2% bbp raamt in 2016, rest nog een te realiseren verbetering van 1,0% bbp in 2017 om op het niveau van de Gezamenlijke Overheid deze norm te bereiken. Dit werd dan ook weerhouden als aanbevolen verbetering in 2017 in beide trajecten hierna.

De aanbevolen structurele verbetering in 2017 betreft de vermindering van het structurele tekort, inclusief de bijkomende uitgaven binnen het kader van het asiel- en migratiebeleid en de extra veiligheidsuitgaven binnen het kader van de strijd tegen terrorisme, waarvoor door de regeringen de toepassing van de flexibiliteitsclausule werd aangevraagd bij de EC ⁷.

Een tweede overkoepelende overweging met betrekking tot de hieronder aanbevolen trajecten **betreft de naleving van het schuld criterium** uit het correctieve luik van het SGP. De Afdeling stelt hier vast dat een *prima facie* (numerieke) naleving van het schuld criterium, op basis van de onderliggende hypothesen uit de projectie van het FPB van maart 2017, in beide trajecten pas plaatsvindt vanaf 2018, ofwel twee jaar na het einde van de transitieperiode voor de toepassing van het schuld criterium.

---

⁶ De definitieve evaluatie van de begrotingsrealisaties in 2016 zal door de Afdeling gebeuren op basis van de vaststellingen zoals gepubliceerd in de door het INR gevalideerde nationale rekeningen (april 2017) en door de EC op basis van het *Spring Forecast* van 2017.

⁷ De Afdeling hanteert namelijk, in lijn met de benadering van de EC, een ex-post toepassing van de flexibiliteitsclausule (zie deel 3.2.1. van dit Advies voor een bijkomende toelichting).

De moeilijke naleving van de schuldregel in het eerste jaar na de transitieperiode (2017) kan door verschillende elementen verklaard worden. Deze worden uitgebreid toegelicht in deel 3.2.1 van dit Advies, maar binnen dit kader kan onder andere de link gelegd worden met de aanwezigheid van een aanzienlijke exogene schuldtoename (i.e. buiten de impact van de NFB) in de onderliggende hypothesen van het FPB. Deze exogene schuldtoename compenseert in een niet geringe mate de endogene schuldafname, die voortvloeit uit de verbetering van het (primaire) vorderingensaldo in de door de Afdeling weerhouden trajecten.

In het verleden werd door de EC reeds opgemerkt dat de naleving van de criteria van het preventieve luik als een belangrijke relevante factor beschouwd kan worden om, ondanks een *prima facie* (numerieke) afwijking, de schuldregel toch als nageleefd te beschouwen ⁸. In het verlengde hiervan wenst de Afdeling op te merken dat de minimale criteria uit het preventieve luik van het SGP in beide van de meegegeven trajecten nageleefd worden en deze trajecten zelfs in twee opzichten ambitieuzer zijn dan wat zou corresponderen met een strikte toepassing van dit Europese minimum.

- de door de Afdeling aanbevolen MTO is deze van een structureel evenwicht, wat hoger is dan de huidige minimale MTO voor België ⁹. Dit is consistent met de MTO die door de regering werd vastgelegd in het Stabieliteitsprogramma 2016-2019 (april 2016);
- In beide trajecten hierna werd door de Afdeling een jaarlijkse verbetering van 1,0% bbp in 2017 en minstens 0,8% bbp in 2018 aanbevolen, wat hoger is dan de 0,6% bbp die minimaal vereist is op basis van de Europese criteria.

Door de Afdeling wordt een begrotingstraject dat ambitieuzer is dan het preventieve luik van het SGP noodzakelijk geacht om een zo spoedig mogelijke naleving van het schuld criterium te realiseren; ze acht een verder uitstel ten opzichte van haar aanbeveling om dit uiterlijk in 2018 te bewerkstellingen, niet wenselijk.

---

⁸ Concreet gaat het hier over de communicatie van de EC binnen het kader van de zogenaamde Art 126(3) rapporten. Zie deel 1 van dit Advies voor meer detail hierover.

⁹ I.e. een structureel tekort van -0,5% bbp voor de periode 2017-2019 zoals berekend door de EC in 2016.

Aanbevolen traject MTO (structureel evenwicht) in 2018

In het verlengde van enerzijds de doelstelling uit het Stabiliteitsprogramma 2016-2019 (april 2016) en anderzijds het belang dat door de Afdeling gehecht wordt aan een zo spoedig mogelijke naleving van het schuld criterium, wordt in het voorgestelde traject de MTO bereikt in 2018. Binnen dit traject wordt het schuld criterium in een *forward looking* berekening nageleefd vanaf 2018 met een beperkte marge van 0,1% bbp.

Om de MTO (structureel evenwicht) in 2018 te bereiken, is naast de eerder bepaalde aanbevolen structurele verbetering in 2017 (1,0% bbp), in 2018 nog een identieke vereiste structurele verbetering van 1,0% bbp noodzakelijk. Eenmaal de MTO bereikt, wordt deze structurele doelstelling aangehouden over de looptijd van het traject en is geen structurele verbetering meer noodzakelijk.

Wanneer het aanbevolen begrotingstraject vergeleken wordt met het eerder toegelichte scenario bij ongewijzigd beleid van het FPB (afgesloten op 16 maart 2017, vóór de begrotingscontrole van de Federale regering), blijkt nog dat een aanzienlijke inspanning noodzakelijk is. Deze beperkt zich niet tot 2017-2018, maar is ook noodzakelijk om na 2018 de MTO (structureel evenwicht) aan te houden.

Tabel 2
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2018 voor de Gezamenlijke Overheid

In % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid	(1)	-2,5%	-2,6%	-1,9%	-1,9%	-2,1%	-2,2%
Rentelasten	(2)	3,0%	2,9%	2,6%	2,3%	2,2%	2,2%
Cyclische component	(3)	-0,5%	-0,6%	-0,5%	-0,4%	-0,2%	-0,1%
Eenmalige verrichtingen (one shots)	(4)	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Primair saldo bij ongewijzigd beleid	(5)=(1)+(2)	0,5%	0,3%	0,7%	0,5%	0,2%	0,0%
Structureel saldo bij ongewijzigd beleid	(6)=(1)-(3)-(4)	-2,2%	-2,0%	-1,3%	-1,5%	-1,9%	-2,1%
<hr/>							
Aanbevolen structurele verbetering	$\Delta(7)$			1,0%	1,0%	0,0%	0,0%
Genormeerde structureel saldo	(7)		-2,0%	-1,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genormeerd vorderingensaldo	(8) = (7) + (3) + (4)		-2,6%	-1,5%	-0,3%	-0,2%	-0,1%
Genormeerde rentelasten	(9)		2,9%	2,6%	2,3%	2,2%	2,1%
<i>Evolutie van de rentelasten</i>	$\Delta(9)$			-0,3%	-0,2%	-0,1%	-0,1%
Genormeerd primair structureel saldo	(10) = (7) + (9)		0,9%	1,6%	2,3%	2,2%	2,1%
<i>Structurele primaire verbetering</i>	$\Delta(10)$			0,7%	0,7%	-0,1%	-0,1%
Genormeerd primair saldo	(11) = (8) + (9)		0,3%	1,0%	2,0%	2,0%	2,0%
<i>Primaire verbetering</i>	$\Delta(11)$			0,8%	0,9%	0,0%	0,0%
Gecumuleerde primaire inspanning	(12) = (11) - (5)		0,0%	0,4%	1,5%	1,8%	2,0%
Bijkomende primaire inspanning (jaarlijks)	$\Delta(12)$			0,4%	1,2%	0,3%	0,2%
<hr/>							
Genormeerde schuldgraad	(12)		106,6%	105,8%	103,6%	101,5%	99,3%
Jaarlijks verschil, waarvan:	(13) = $\Delta(12)$		0,9%	-0,8%	-2,2%	-2,1%	-2,2%
Endogene evolutie	(13.a)		-0,3%	-1,8%	-2,9%	-2,8%	-2,8%
Exogene evolutie	(13.b)		1,2%	1,0%	0,7%	0,7%	0,6%
Schuld criterium							
Backward looking berekening (norm)	(14)			101,8%	101,6%	100,9%	99,4%
<i>Vershil ('+' = respect criterium)</i>	(14) - (12)			-4,0%	-2,0%	-0,6%	0,1%
Forward looking berekening (norm)	(15)			100,9%	99,4%	97,4%	95,4%
<i>Vershil ('+' = respect criterium)</i>	(15) - (12)t+2			-0,6%	0,1%	0,4%	0,8%
Cyclically adjusted berekening (norm)	(16)			104,6%	102,5%	101,0%	99,4%
<i>Vershil ('+' = respect criterium)</i>	(16)-(14)			-2,8%	-0,8%	-0,1%	0,0%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Minimaal vereist traject om te voldoen aan het schuld criterium vanaf 2018: MTO (structureel evenwicht) in 2019

Na onderzoek is de Afdeling tot de vaststelling gekomen dat de naleving van het schuld criterium vanaf 2018 ook mogelijk is met een alternatief traject waarin de MTO (structureel evenwicht) pas wordt bereikt in 2019. Aangezien de nipte marge voor de naleving van het schuld criterium in 2019, die er nog was in het hierboven aanbevolen traject (0,1% bbp) in dit traject evenwel afwezig is, wordt het traject hierna door de Afdeling als een minimaal vereist traject beschouwd.

Tabel 3
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2019 voor de Gezamenlijke Overheid

In % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid	(1)	-2,5%	-2,6%	-1,9%	-1,9%	-2,1%	-2,2%
Rentelasten	(2)	3,0%	2,9%	2,6%	2,3%	2,2%	2,2%
Cyclische component	(3)	-0,5%	-0,6%	-0,5%	-0,4%	-0,2%	-0,1%
Eenmalige verrichtingen (one shots)	(4)	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Primair saldo bij ongewijzigd beleid	(5)=(1)+(2)	0,5%	0,3%	0,7%	0,5%	0,2%	0,0%
Structureel saldo bij ongewijzigd beleid	(6)=(1)-(3)-(4)	-2,2%	-2,0%	-1,3%	-1,5%	-1,9%	-2,1%
Aanbevolen structurele verbetering	$\Delta(7)$			1,0%	0,8%	0,2%	0,0%
Genormeerde structureel saldo	(7)		-2,0%	-1,0%	-0,2%	0,0%	0,0%
Genormeerd vorderingensaldo	(8)=(7)+(3)+(4)		-2,6%	-1,5%	-0,5%	-0,2%	-0,1%
Genormeerde rentelasten	(9)		2,9%	2,6%	2,3%	2,2%	2,1%
<i>Evolutie van de rentelasten</i>	$\Delta(9)$			-0,3%	-0,2%	-0,1%	-0,1%
Genormeerd primair structureel saldo	(10) = (7) + (9)		0,9%	1,6%	2,2%	2,2%	2,1%
<i>Structurele primaire verbetering</i>	$\Delta(10)$			0,7%	0,6%	0,0%	-0,1%
Genormeerd primair saldo	(11)=(8)+(9)		0,3%	1,0%	1,8%	2,0%	2,0%
<i>Primaire verbetering</i>	$\Delta(11)$			0,8%	0,8%	0,2%	0,0%
Gecumuleerde primaire inspanning	(12)=(11)-(5)		0,0%	0,4%	1,4%	1,8%	2,0%
Bijkomende primaire inspanning (jaarlijks)	$\Delta(12)$			0,4%	1,0%	0,5%	0,2%
Genormeerde schuldgraad	(12)		106,6%	105,8%	103,8%	101,7%	99,5%
Jaarlijks verschil, waarvan:	(13) = $\Delta(12)$		0,9%	-0,8%	-2,0%	-2,1%	-2,2%
Endogene evolutie	(13.a)		-0,3%	-1,8%	-2,8%	-2,8%	-2,8%
Exogene evolutie	(13.b)		1,2%	1,0%	0,7%	0,7%	0,6%
Schuld criterium							
Backward looking berekening (norm)	(14)			101,8%	101,6%	101,0%	99,5%
<i>Vershil ('+' = respect criterium)</i>	(14) - (12)			-4,0%	-2,2%	-0,7%	0,0%
Forward looking berekening (norm)	(15)			101,0%	99,5%	97,6%	95,6%
<i>Vershil ('+' = respect criterium)</i>	(15) - (12)t+2			-0,7%	0,0%	0,4%	0,8%
Cyclically adjusted berekening (norm)	(16)			104,6%	102,6%	101,2%	99,6%
<i>Vershil ('+' = respect criterium)</i>	(16)-(14)			-2,8%	-1,0%	-0,2%	-0,1%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Op basis van de eerder toegelichte aanbevolen structurele verbetering in 2017 (1% bbp), bleek dat in 2018 een verbetering van minstens 0,8% bbp noodzakelijk is om vanaf 2018 het schuld criterium te respecteren op basis van een *forward looking* berekening. Hierna rest nog een inspanning van 0,2% bbp om de MTO in 2019 te bereiken.

Door het structurele begrotingsevenwicht te bereiken in 2019 is dit traject consistent met het minimaal vereist traject dat de Afdeling weerhield in het advies van april 2016 en waarin de MTO bereikt werd in 2019. Tegelijk stemt de aanbevolen structurele verbetering in 2018 (0,8% bbp) overeen met de doelstelling die door de regering weerhouden werd in het traject van het Stabiliteitsprogramma 2016-2019 (april 2016).

Verdeling van het traject

Zoals voorzien in het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 dient de Afdeling een advies op te stellen over de begrotingsdoelstelling, in nominale en structurele termen, voor de verschillende overheidsniveaus en per gemeenschap en gewest. Teneinde dit te kunnen realiseren heeft het HRF-Secretariaat een methodologie ontwikkeld die moet toelaten om per overheidsniveau een structureel saldo te berekenen, dat eveneens coherent is met de Europese methodologie. Deze methodologie werd uitvoerig besproken in bijlage 5.2 *“Ramingen van de structurele saldi per overheidsniveau overeenkomstig het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013”*, terug te vinden het HRF-Advies van maart 2015.

Overkoepelende overwegingen bij de trajecten

Teneinde de MTO op het niveau van de Gezamenlijke Overheid te realiseren, **beveelt de Afdeling aan dat elke subentiteit, inclusief elke gemeenschap en gewest, dit structureel evenwicht dient te realiseren en vervolgens aan te houden over de verdere looptijd van het traject.** Met betrekking tot de duur van het aanpassingstraject naar de MTO werden, volledig in lijn met de aanbevolen begrotingstrajecten op het niveau van de Gezamenlijke Overheid, twee opties weerhouden. Enerzijds is er de verdeling van het aanbevolen traject waarin de MTO (structureel evenwicht) door elke overheid bereikt dient te worden in 2018 (deel 4.2). Anderzijds werd ook het minimaal vereiste traject verdeeld, waarin de MTO pas wordt bereikt in 2019 (deel 4.3.).

Het door de Afdeling **voorgestelde traject voor de Lokale Overheden is evenwel identiek in beide benaderingen.** Bij de bepaling van dit traject werd conform met de bepalingen van het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013¹⁰ rekening gehouden met de stijging van de investeringsuitgaven in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2018. Hiertoe wordt in de aanbeveling van de Afdeling een verslechtering van het structurele saldo toegelaten in 2017 en 2018. Deze stemt overeen met de projectie bij ongewijzigd beleid van het FPB, waarin de lokale investeringscyclus reeds is verwerkt, en correspondeert met een geleidelijke afbouw van een structureel overschot in de richting van een evenwicht. Eenmaal dit evenwicht bereikt in 2018, dient het te worden aangehouden over de verdere periode van dit traject.

---

¹⁰ Artikel 2, § 4, van het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013.

De Afdeling koos ervoor om de aanbevolen spreiding van de **door de Gemeenschappen en Gewesten te realiseren** structurele verbetering (om de MTO te bereiken) te baseren op deze die aanbevolen werd op het niveau van de Gezamenlijke Overheid. Hieruit vloeit voort dat een gedifferentieerd traject gepresenteerd wordt voor de gemeenschappen en gewesten, dat verschilt afhankelijk van het beschouwde traject op het niveau van de Gezamenlijke Overheid:

- Binnen het kader van het traject waarin op het niveau van de Gezamenlijke Overheid de MTO (structureel evenwicht) bereikt wordt in 2018, werd een lineaire verdeling van de noodzakelijke structurele verbetering door de Afdeling weerhouden. In lijn hiermee werd ervoor geopteerd om ook op het niveau van de individuele gemeenschappen en gewesten de noodzakelijke structurele verbetering om het structurele evenwicht te bereiken gelijk te verdelen over de periode 2017-2018.
- Binnen het kader van het minimale traject, waarin de MTO (structureel evenwicht) past bereikt wordt in 2019, bleek na onderzoek een niet-lineaire spreiding van de inspanning over de periode 2017-2019 noodzakelijk om het schuld criterium na te leven vanaf 2018 op het niveau van de Gezamenlijke Overheid. Hiertoe situeert zich in 2017 de grootste aanbevolen structurele verbetering en wordt deze geleidelijk afgebouwd in 2018 en 2019. Bij de bepaling van de aanbevolen structurele verbetering op het niveau van de gemeenschappen en gewesten werd hetzelfde principe gehanteerd.

Het aanbevolen traject van **Entiteit II** volgt integraal uit de toepassing van de hierboven door de Afdeling weerhouden principes voor de bepaling van de aanbevolen inspanning op het niveau van de Gemeenschappen en Gewesten en de Lokale Overheden.

De vereiste structurele verbetering voor **Entiteit I** werd vervolgens bepaald als het saldo tussen de vereiste verbetering voor de Gezamenlijke Overheid en de vereiste structurele verbetering die volgt uit het traject van Entiteit II.

Aanbevolen traject MTO (structureel evenwicht) in 2018

Entiteit I

Tabel 4
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2018 voor Entiteit I

In % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid	(1)	-2,29%	-2,53%	-1,78%	-1,47%	-1,99%	-2,15%
Rentelasten	(2)	2,62%	2,44%	2,18%	1,99%	1,90%	1,86%
Cyclische component	(3)	-0,37%	-0,39%	-0,36%	-0,26%	-0,16%	-0,05%
Correctie overdrachten	(4)	-0,08%	-0,02%	-0,03%	-0,02%	-0,01%	0,00%
Eenmalige verrichtingen (one shots)	(5)	0,20%	-0,24%	-0,11%	0,33%	0,03%	0,00%
° Waarvan one shot raming definitieve AF	(5a)	-0,15%	-0,12%	-0,12%	0,36%	0,00%	0,00%
° Overige one shots	(5b)	0,35%	-0,12%	0,00%	-0,03%	0,03%	0,00%
Primair saldo bij ongewijzigd beleid	(6)=(1)+(2)	0,33%	-0,08%	0,40%	0,52%	-0,10%	-0,29%
Structureel saldo bij ongewijzigd beleid	(7)=(1)-(3)-(4)-(5)	-2,05%	-1,88%	-1,27%	-1,52%	-1,86%	-2,10%
p.m. Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid (excl. one shot autonomiefactor)	(8)=(1)-(5a)	-2,14%	-2,41%	-1,66%	-1,83%	-1,99%	-2,15%
p.m. Primair saldo bij ongewijzigd beleid (excl. one shot autonomiefactor)	(9)=(6)-(5a)	0,48%	0,03%	0,52%	0,16%	-0,10%	-0,29%
<hr/>							
IN BASELINE OPTIEK (excl. one shot autonomiefactor)							
Aanbevolen structurele verbetering	$\Delta(10)$			0,95%	0,92%	0,00%	0,00%
Genormeerd structureel saldo	(10)		-1,88%	-0,92%	0,00%	0,00%	0,00%
Genormeerd vorderingensaldo	(11)=(10)+(3)+(4)+(5b)		-2,41%	-1,31%	-0,31%	-0,14%	-0,05%
<hr/>							
Genormeerde rentelasten (ESR)	(12)		2,44%	2,18%	1,98%	1,86%	1,78%
<i>Evolutie van de rentelasten</i>	$\Delta(12)$			-0,27%	-0,19%	-0,12%	-0,07%
Genormeerd primair structureel saldo	(13)=(10)+(12)		0,57%	1,25%	1,98%	1,86%	1,78%
<i>Structurele primaire verbetering</i>	$\Delta(13)$			0,69%	0,73%	-0,12%	-0,07%
Genormeerd primair saldo	(14)=(11)+(12)		0,03%	0,87%	1,67%	1,72%	1,73%
<i>Primaire verbetering</i>	$\Delta(14)$			0,83%	0,80%	0,05%	0,01%
Gecumuleerde primaire inspanning	(15)=(14)-(9)		0,00%	0,35%	1,51%	1,82%	2,02%
<i>Bijkomende primaire inspanning (jaarlijks)</i>	$\Delta(15)$			0,35%	1,16%	0,31%	0,20%
<hr/>							
p.m. Genormeerd vorderingensaldo (incl. one shot autonomiefactor)	(16)=(11)+(5a)		-2,53%	-1,43%	0,05%	-0,14%	-0,05%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Tabel 5
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2018 voor Entiteit II

In % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid	(1)	-0,23%	-0,04%	-0,09%	-0,42%	-0,06%	-0,04%
Rentelasten	(2)	0,38%	0,43%	0,39%	0,35%	0,34%	0,33%
Cyclische component	(3)	-0,18%	-0,19%	-0,17%	-0,13%	-0,08%	-0,02%
Correctie overdrachten	(4)	0,08%	0,02%	0,03%	0,02%	0,01%	0,00%
Enmalige verrichtingen (one shots)	(5)	0,00%	0,21%	0,11%	-0,29%	0,00%	0,00%
° Waarvan one shot raming definitieve AF	(5a)	0,15%	0,12%	0,12%	-0,36%	0,00%	0,00%
° Overige one shots	(5b)	-0,16%	0,10%	0,00%	0,07%	0,00%	0,00%
Primair saldo bij ongewijzigd beleid	(6)=(1)+(2)	0,16%	0,38%	0,30%	-0,06%	0,28%	0,28%
Structureel saldo bij ongewijzigd beleid	(7)=(1)-(3)-(4)-(5)	-0,13%	-0,09%	-0,06%	-0,02%	0,01%	-0,02%
p.m. Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid (excl. one shot autonomiefactor)	(8)=(1)-(5a)	-0,38%	-0,16%	-0,20%	-0,05%	-0,06%	-0,04%
p.m. Primair saldo bij ongewijzigd beleid (excl. one shot autonomiefactor)	(9)=(6)-(5a)	0,00%	0,27%	0,19%	0,30%	0,28%	0,28%
IN BASELINE OPTIEK (excl. one shot autonomiefactor)							
Aanbevolen structurele verbetering	$\Delta(10)$			0,04%	0,05%	0,00%	0,00%
Genormeerd structureel saldo	(10)		-0,09%	-0,05%	0,00%	0,00%	0,00%
Genormeerd vorderingensaldo	(11)=(10)+(3)+(4)+(5b)		-0,16%	-0,20%	-0,03%	-0,06%	-0,02%
Genormeerde rentelasten (ESR)	(12)		0,43%	0,39%	0,35%	0,34%	0,33%
<i>Evolutie van de rentelasten</i>	$\Delta(12)$			-0,04%	-0,03%	-0,02%	-0,01%
Genormeerd primair structureel saldo	(13)=(10)+(12)		0,34%	0,33%	0,35%	0,34%	0,33%
<i>Structurele primaire verbetering</i>	$\Delta(13)$			0,00%	0,02%	-0,02%	-0,01%
Genormeerd primair saldo	(14)=(11)+(12)		0,27%	0,19%	0,32%	0,27%	0,31%
<i>Primaire verbetering</i>	$\Delta(14)$			-0,08%	0,13%	-0,05%	0,03%
Gecumuleerde primaire inspanning	(15)=(14)-(9)		0,00%	0,00%	0,02%	-0,01%	0,02%
<i>Bijkomende primaire inspanning (jaarlijks)</i>	$\Delta(15)$			0,00%	0,02%	-0,03%	0,03%
p.m. Genormeerd vorderingensaldo (incl. one shot autonomiefactor)	(16)=(11)+(5a)		-0,04%	-0,08%	-0,40%	-0,06%	-0,02%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Geheel van de Gemeenschappen en Gewesten ¹¹

Tabel 6
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2018 voor de Gemeenschappen en Gewesten

Gemeenschappen en Gewesten in % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
NFB bij ongewijzigd beleid (a)	(1)	-0,29%	-0,14%	-0,10%	-0,40%	-0,15%	-0,14%
Rentelasten	(2)	0,27%	0,33%	0,30%	0,28%	0,26%	0,26%
Primair saldo	(3)	-0,02%	0,19%	0,20%	-0,12%	0,11%	0,12%
Structurele NFB bij ongewijzigd beleid	(4)	-0,23%	-0,18%	-0,09%	-0,02%	-0,10%	-0,12%
One shot raming definitieve autonomiefactor	(5)	0,15%	0,12%	0,12%	-0,36%	0,00%	0,00%
NFB zonder correctie raming definitieve autonomiefactor	(6) = (1)-(5)	-0,44%	-0,25%	-0,21%	-0,04%	-0,15%	-0,14%
Baseline scenario (excl. oneshot autonomiefactor):							
<i>Structurele verbetering</i>	(Δ7)			0,09%	0,09%	0,00%	0,00%
Genormeerde structurele NFB	(7)	-0,23%	-0,18%	-0,09%	0,00%	0,00%	0,00%
Cyclische weerslag	(8)	-0,15%	-0,16%	-0,15%	-0,11%	-0,07%	-0,02%
Eénmalige verrichtingen (one shots)	(9)	-0,14%	0,06%	0,00%	0,07%	0,00%	0,00%
Correctie overdrachten	(10)	0,08%	0,02%	0,03%	0,02%	0,01%	0,00%
Genormeerde NFB	(11) = (7)+(8)+(9)+(10)	-0,44%	-0,25%	-0,21%	-0,02%	-0,05%	-0,02%
Baselinescenario incl. oneshot autonomiefactor:							
One shot raming definitieve autonomiefactor	(12)	0,15%	0,12%	0,12%	-0,36%	0,00%	0,00%
Genormeerde NFB gecorrigeerd voor raming definitieve autonomiefactor	(13) = (11) + (12)	-0,29%	-0,14%	-0,10%	-0,38%	-0,05%	-0,02%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

De aanbevolen trajecten voor de individuele gemeenschappen en gewesten zijn terug te vinden in deel 4.2.2.1.2.

¹¹ De methodologische toelichting is terug te vinden in deel 4.1 van dit Advies.

Lokale Overheden

Tabel 7
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2018 voor de Lokale Overheden

Lokale Overheden in % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
NFB bij ongewijzigd beleid	(1)	0,06%	0,10%	0,01%	-0,02%	0,09%	0,10%
Rentelasten	(2)	0,11%	0,10%	0,09%	0,08%	0,07%	0,07%
Primair saldo	(3)	0,17%	0,20%	0,10%	0,06%	0,17%	0,16%
Structurele NFB bij ongewijzigd beleid	(4)	0,11%	0,09%	0,04%	0,00%	0,11%	0,10%
Structurele verbetering	(d.5)			-0,05%	-0,04%	0,00%	0,00%
Genormeerde structurele NFB	(5)	0,11%	0,09%	0,04%	0,00%	0,00%	0,00%
Cyclische weerslag	(6)	-0,03%	-0,03%	-0,02%	-0,02%	-0,01%	0,00%
éénmalige verrichtingen (one-shots)	(7)	-0,02%	0,04%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Genormeerde NFB	(8)= (5)+(6)+(7)	0,06%	0,10%	0,01%	-0,02%	-0,01%	0,00%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Minimaal vereist traject om te voldoen aan het schuld criterium vanaf 2018:
MTO (structureel evenwicht) in 2019

Entiteit I

Tabel 8
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2019 voor Entiteit I

In % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid	(1)	-2,29%	-2,53%	-1,78%	-1,47%	-1,99%	-2,15%
Rentelasten	(2)	2,62%	2,44%	2,18%	1,99%	1,90%	1,86%
Cyclische component	(3)	-0,37%	-0,39%	-0,36%	-0,26%	-0,16%	-0,05%
Correctie overdrachten	(4)	-0,08%	-0,02%	-0,03%	-0,02%	-0,01%	0,00%
Eenmalige verrichtingen (one shots)	(5)	0,20%	-0,24%	-0,11%	0,33%	0,03%	0,00%
° Waarvan one shot raming definitieve AF	(5a)	-0,15%	-0,12%	-0,12%	0,36%	0,00%	0,00%
° Overige one shots	(5b)	0,35%	-0,12%	0,00%	-0,03%	0,03%	0,00%
Primair saldo bij ongewijzigd beleid	(6)=(1)+(2)	0,33%	-0,08%	0,40%	0,52%	-0,10%	-0,29%
Structureel saldo bij ongewijzigd beleid	(7)=(1)-(3)-(4)-(5)	-2,05%	-1,88%	-1,27%	-1,52%	-1,86%	-2,10%
p.m. Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid (excl. one shot autonomiefactor)	(8)=(1)-(5a)	-2,14%	-2,41%	-1,66%	-1,83%	-1,99%	-2,15%
p.m. Primair saldo bij ongewijzigd beleid (excl. one shot autonomiefactor)	(9)=(6)-(5a)	0,48%	0,03%	0,52%	0,16%	-0,10%	-0,29%
<hr/>							
IN BASELINE OPTIEK (excl. one shot autonomiefactor)							
Aanbevolen structurele verbetering	$\Delta(10)$			0,95%	0,79%	0,13%	0,00%
Genormeerd structureel saldo	(10)		-1,88%	-0,92%	-0,13%	0,00%	0,00%
Genormeerd vorderingensaldo	(11)=(10)+(3)+(4)+(5d)		-2,41%	-1,31%	-0,45%	-0,14%	-0,05%
Genormeerde rentelasten (ESR)	(12)		2,44%	2,18%	1,98%	1,86%	1,79%
<i>Evolutie van de rentelasten</i>	$\Delta(12)$			-0,27%	-0,19%	-0,12%	-0,07%
Genormeerd primair structureel saldo	(13)=(10)+(12)		0,57%	1,25%	1,85%	1,86%	1,79%
<i>Structurele primaire verbetering</i>	$\Delta(13)$			0,69%	0,59%	0,01%	-0,07%
Genormeerd primair saldo	(14)=(11)+(12)		0,03%	0,87%	1,53%	1,73%	1,73%
<i>Primaire verbetering</i>	$\Delta(14)$			0,83%	0,67%	0,19%	0,01%
Gecumuleerde primaire inspanning	(15)=(14)-(9)		0,00%	0,35%	1,37%	1,82%	2,02%
Bijkomende primaire inspanning (jaarlijks)	$\Delta(15)$			0,35%	1,03%	0,45%	0,20%
<hr/>							
p.m. Genormeerd vorderingensaldo (incl. one shot autonomiefactor)	(16)=(11)+(5a)		-2,53%	-1,43%	-0,09%	-0,14%	-0,05%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Tabel 9
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2019 voor Entiteit II

In % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid	(1)	-0,23%	-0,04%	-0,09%	-0,42%	-0,06%	-0,04%
Rentelasten	(2)	0,38%	0,43%	0,39%	0,35%	0,34%	0,33%
Cyclische component	(3)	-0,18%	-0,19%	-0,17%	-0,13%	-0,08%	-0,02%
Correctie overdrachten	(4)	0,08%	0,02%	0,03%	0,02%	0,01%	0,00%
Eenmalige verrichtingen (one shots)	(5)	0,00%	0,21%	0,11%	-0,29%	0,00%	0,00%
° Waarvan one shot raming definitieve AF	(5a)	0,15%	0,12%	0,12%	-0,36%	0,00%	0,00%
° Overige one shots	(5b)	-0,16%	0,10%	0,00%	0,07%	0,00%	0,00%
Primair saldo bij ongewijzigd beleid	(6)=(1)+(2)	0,16%	0,38%	0,30%	-0,06%	0,28%	0,28%
Structureel saldo bij ongewijzigd beleid	(7)=(1)-(3)-(4)-(5)	-0,13%	-0,09%	-0,06%	-0,02%	0,01%	-0,02%
p.m. Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid (excl. one shot autonomiefactor)	(8)=(1)-(5a)	-0,38%	-0,16%	-0,20%	-0,05%	-0,06%	-0,04%
p.m. Primair saldo bij ongewijzigd beleid (excl. one shot autonomiefactor)	(9)=(6)-(5a)	0,00%	0,27%	0,19%	0,30%	0,28%	0,28%
IN BASELINE OPTIEK (excl. one shot autonomiefactor)							
Aanbevolen structurele verbetering	$\Delta(10)$			0,04%	0,02%	0,03%	0,00%
Genormeerd structureel saldo	(10)		-0,09%	-0,05%	-0,03%	0,00%	0,00%
Genormeerd vorderingensaldo	(11)=(10)+(3)+(4)+(5a)		-0,16%	-0,20%	-0,06%	-0,06%	-0,02%
Genormeerde rentelasten (ESR)	(12)		0,43%	0,39%	0,35%	0,34%	0,33%
<i>Evolutie van de rentelasten</i>	$\Delta(12)$			-0,04%	-0,03%	-0,02%	-0,01%
Genormeerd primair structureel saldo	(13)=(10)+(12)		0,34%	0,33%	0,32%	0,34%	0,33%
<i>Structurele primaire verbetering</i>	$\Delta(13)$			0,00%	-0,01%	0,01%	-0,01%
Genormeerd primair saldo	(14)=(11)+(12)		0,27%	0,19%	0,29%	0,27%	0,31%
<i>Primaire verbetering</i>	$\Delta(14)$			-0,08%	0,10%	-0,02%	0,03%
Gecumuleerde primaire inspanning	(15)=(14)-(9)		0,00%	0,00%	-0,01%	-0,01%	0,02%
<i>Bijkomende primaire inspanning (jaarlijks)</i>	$\Delta(15)$			0,00%	-0,01%	0,00%	0,03%
p.m. Genormeerd vorderingensaldo (incl. one shot autonomiefactor)	(16)=(11)+(5a)		-0,04%	-0,08%	-0,42%	-0,06%	-0,02%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Geheel van de Gemeenschappen en Gewesten ¹²

Tabel 10
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2019 voor de Gemeenschappen en Gewesten

Gemeenschappen en Gewesten in % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
NFB bij ongewijzigd beleid (a)	(1)	-0,29%	-0,14%	-0,10%	-0,40%	-0,15%	-0,14%
Rentelasten	(2)	0,27%	0,33%	0,30%	0,28%	0,26%	0,26%
Primair saldo	(3)	-0,02%	0,19%	0,20%	-0,12%	0,11%	0,12%
Structurele NFB bij ongewijzigd beleid	(4)	-0,23%	-0,18%	-0,09%	-0,02%	-0,10%	-0,12%
One shot raming definitieve autonomiefactor	(5)	0,15%	0,12%	0,12%	-0,36%	0,00%	0,00%
NFB zonder correctie raming definitieve autonomiefactor	(6) = (1)-(5)	-0,44%	-0,25%	-0,21%	-0,04%	-0,15%	-0,14%
Baseline scenario (excl. oneshot autonomiefactor):							
<i>Structurele verbetering</i>	(Δ7)			0,09%	0,06%	0,03%	0,00%
Genormeerde structurele NFB	(7)	-0,23%	-0,18%	-0,09%	-0,03%	0,00%	0,00%
Cyclische weerslag	(8)	-0,15%	-0,16%	-0,15%	-0,11%	-0,07%	-0,02%
Eénmalige verrichtingen (one shots)	(9)	-0,14%	0,06%	0,00%	0,07%	0,00%	0,00%
Correctie overdrachten	(10)	0,08%	0,02%	0,03%	0,02%	0,01%	0,00%
Genormeerde NFB	(11) = (7)+(8)+(9)+(10)	-0,44%	-0,25%	-0,21%	-0,05%	-0,05%	-0,02%
Baselinescenario incl. oneshot autonomiefactor:							
One shot raming definitieve autonomiefactor	(12)	0,15%	0,12%	0,12%	-0,36%	0,00%	0,00%
Genormeerde NFB gecorrigeerd voor raming definitieve autonomiefactor	(13) = (11) + (12)	-0,29%	-0,14%	-0,10%	-0,41%	-0,05%	-0,02%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

De minimaal vereiste trajecten voor de individuele gemeenschappen en gewesten zijn terug te vinden in deel 4.3.2.1.2.

¹² De methodologische toelichting is terug te vinden in deel 4.1 van dit Advies.

Lokale Overheden

Tabel 11
Traject MTO (structureel evenwicht) in 2019 voor de Lokale Overheden

Lokale Overheden in % bbp		2015	2016	2017	2018	2019	2020
NFB bij ongewijzigd beleid	(1)	0,06%	0,10%	0,01%	-0,02%	0,09%	0,10%
Rentelasten	(2)	0,11%	0,10%	0,09%	0,08%	0,07%	0,07%
Primair saldo	(3)	0,17%	0,20%	0,10%	0,06%	0,17%	0,16%
Structurele NFB bij ongewijzigd beleid	(4)	0,11%	0,09%	0,04%	0,00%	0,11%	0,10%
Structurele verbetering	(d.5)			-0,05%	-0,04%	0,00%	0,00%
Genormeerde structurele NFB	(5)	0,11%	0,09%	0,04%	0,00%	0,00%	0,00%
Cyclische weerslag	(6)	-0,03%	-0,03%	-0,02%	-0,02%	-0,01%	0,00%
éénmalige verrichtingen (one-shots)	(7)	-0,02%	0,04%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Genormeerde NFB	(8)= (5)+(6)+(7)	0,06%	0,10%	0,01%	-0,02%	-0,01%	0,00%

Noot: Wegens afrondingen kan de som van de bestanddelen verschillen van het in de tabel vermelde totaal.

Bron: Eigen berekeningen op basis van de Economische vooruitzichten 2017-2022 van het FPB (03/2017).

Opm.: Voor de Lokale Overheden is het minimaal vereiste traject (MTO in 2019) gelijk aan het aanbevolen traject (MTO in 2018).